

آذربایجان بحرینی دیگر / صمد حسن زاده

بین کشورهای اسلامی دو کشور مسلمان بحرین و جمهوری آذربایجان از جنبه‌های مختلف شباهت‌های زیادی با یکدیگر دارند و احتمالاً سرنوشت سیاسی یکسانی نیز در آینده در انتظار آنها خواهد بود.

آران نیوز: امروزه بیشتر جوامع و کشورهای اسلامی با مشکلات عدیده و چالش‌های فراوانی دست به گریبان، و آستان حوادث جدیدی هستند. در این میان آنچه بیشتر جلب توجه می‌کند مشابهت مسائل و شرایط سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و مذهبی اغلب کشورهای اسلامی است. بین کشورهای اسلامی دو کشور مسلمان بحرین و جمهوری آذربایجان از جنبه‌های مختلف شباهت‌های زیادی با یکدیگر دارند و احتمالاً سرنوشت سیاسی یکسانی نیز در آینده در انتظار آنها خواهد بود. این دو کشور از چند نظر شبیه هم هستند. به لحاظ ترکیب و ویژگی‌های مذهبی اگر دقت کنیم متوجه می‌شویم شباهت‌های زیادی میان جامعه آذربایجان و بحرین وجود دارد. اکثریت جمعیت هر دو آن‌ها را شیعیان تشکیل می‌دهند. اکثریتی که با سرکوب شدید، سلب آزادی‌های اساسی اولیه، تبعیض، محدودیت و ممنوعیت در فعالیت‌های مذهبی، اجتماعی و سیاسی شدید روبه‌رو هستند و حقوق انسانی و شهروندی آنها به صورت روزانه و مستمر از سوی حاکمان پایمال می‌شود. به عنوان نمونه می‌توان به بدرفتاری، دستگیری، شکنجه، برگزاری دادگاه‌های نمایشی و مقابله حکومت‌های بحرین و جمهوری آذربایجان با دینداران، علما و روحانیون منتقد شیعه [که بیشتر درخواست‌ها و مطالبات خود را از طریق شیوه‌های آرام و مسالمت‌آمیز دنبال کرده و می‌کنند] اشاره کرد، که در سال‌های اخیر همواره بر ابعاد و دامنه آنها افزوده شده است.

از جنبه ساختار سیاسی و نوع نظام سیاسی نیز شباهت‌هایی میان دو کشور بحرین و جمهوری آذربایجان به چشم می‌خورد. در واقع، در این کشورها حکومت‌ها تقریباً موروثی و خانوادگی هستند و حاکمان به معنای واقعی کلمه با خودکامگی و تمامیت خواهی بر تمام مقدرات و امور کشور حاکم شده و قدرت سیاسی را به طور کامل در اختیار دارند. اقدام غیردموکراتیک اخیر حکومت آذربایجان در برگزاری همه‌پرسی تغییر و اصلاح قانون اساسی کشور به روشنی آشکار کرد که قانون اساسی این کشور در حد یک قانون اساسی خانوادگی تنزل پیدا کرده است. بی‌تردید در آینده نزدیک با آگاهی بیشتر و روشنگری نخبگان آذری، چنین قانون اساسی زمینه‌های اعتراضات عمومی و نارضایتی‌های بیشتر را فراهم خواهد کرد و بر مشکلات حاکمیت خواهد افزود. اعتراضات عمومی اخیر فعالان و رهبران احزاب اسلامی و سایر مخالفان دولت در واقع بخش کوچکی از نارضایتی‌ها را به نمایش گذاشت و بی‌تردید در آینده شاهد اقدامات و مخالفت‌های بیشتری از سوی آن‌ها خواهیم بود.

سومین تشابه حکومت‌های بحرین و جمهوری آذربایجان در نوع برخورد آن‌ها با اکثریت مردم و حقوق حقه و مشروع آنها می‌باشد. همان‌گونه که رژیم آل‌خلیفه با توسل به قوه قهریه و با کمک رژیم عربستان سعودی در حال سرکوب شدید شیعیان بحرین است، حکومت آذربایجان نیز در سال‌های اخیر با استفاده از شیوه‌ها و ابزارهای نظامی و امنیتی و نادیده گرفتن حقوق اکثریت مردم که به دنبال بازبازی هویت دینی خود هستند، سیاست ارباب و سرکوب شدید شیعیان را در پیش گرفته است. آنچه مسلم است استفاده از شیوه‌های خشن و سرکوب‌گرانه نمی‌تواند در بلندمدت موفقیت‌آمیز باشد و برای سرکوب دینداران و هویت مذهبی مردم آذربایجان کارساز نخواهد بود. [اعلام آمادگی یکی از رهبران اسلامی محبوس در زندان برای شهادت نمونه خوبی برای شکست سیاست ارباب و سرکوب است] آنچنان که بهره‌گیری از شیوه‌های خشن و استفاده از ابزارهای سرکوب، به روشنی ناکارآمدی خود را در بحرین نیز به نمایش گذاشته است و هم‌اکنون حاکمان این کشور به مراتب با مشکلات و چالش‌های بیشتری روبه‌رو هستند و به طور بی‌سابقه‌ای با بحران مشروعیت و اعتراضات عمومی و گسترده دست و پنجه نرم می‌کنند.

در مقایسه با جمهوری آذربایجان باید گفت شرایط در بحرین به مرزهای یک بحران واقعی بسیار نزدیک شده و رژیم آل‌خلیفه با یک قیام مردمی بر ضد حاکمیت خودکامه خود مواجه شده است. در این میان نکته مهمی که باید به آن توجه شود، افزایش سیر صعودی اقدامات ضد دینی و صدور فرمان‌های دولتی از سوی مقامات دولت آذربایجان برای اعمال ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های بیشتر در زمینه فعالیت دینداران و برگزاری مراسم‌های دینی به ویژه در ایام محرم امسال و در کنار آن بروز اشتباهات فاحش و اقدامات غیردموکراتیک از سوی حاکمیت [همانند برگزاری همه‌پرسی تغییر و اصلاح قانون اساسی در 26 سپتامبر سال جاری] است که می‌تواند شرایط این کشور را به وضعیت غیرقابل کنترل و بحرانی برساند. بدیهی است در این صورت حاکمیت آذربایجان همانند رژیم آل‌خلیفه با مشکلات بیشتری در اداره کشور مواجه و با بحران عدم مشروعیت بیشتری روبه‌رو خواهد شد، کشوری که در حال حاضر با وضعیت نامناسب اقتصادی، اعتراضات اجتماعی از سوی جناح‌ها و احزاب مختلف از جمله غربگراها نیز مواجه است. با توجه به شباهت حکومت‌های بحرین و جمهوری آذربایجان از یک‌سو و وجود شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مشابه در این دو کشور از سوی دیگر سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این است

که آیا جمهوری آذربایجان به بحرین دیگری تبدیل خواهد شد؟

منبع: روزنامه کیهان پنج شنبه 29 مهرماه 1395 صفحه 8 شماره 21468